

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12'—pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

A tanya problémája

Karácsonykor kereszteltem. A csecsemő háromhetes volt s egy távolabbi tanyáról hozták. Az adatok felvétele közben kiderült, hogy a szülésnél nem volt szülésznő, sem más asszonysegítség.

Az őszi folyamán Debrecenben az egyik jőnevű és soktagú egyesület ankétot rendezett a tanyakérdésről. A bevezető előadást a kérdés egyik kiváló szakértője, pompás előadó tartotta, a hírverés sem hiányzott s az óvatosan megválasztott kis teremben mégis mindössze 12 hallgató lézengett.

Azóta tudom, hogy az őszi részvétlenség s ez a decemberi magános szülés szorosan összetartozik, jelkép, amely túlmutat Debrecenben: sokezer magyar tanyán hányan szülnék, szenvednek és halnak meg egyedül, segítség és vigasztalás nélkül...

A tanyakérdés nem újkeletű és nem egyrétű probléma. Leveldi Kozma Miklós volt belügyminiszter adatgyűjtése kivitelre alkalmassá érlelte a terveket s tudomásunk szerint a történelmi vihar megszüntével megoldást talál a tanyai közigazgatás racionalizálása. Azok az adatok, amelyeket ennek a bámulatos képességű közéleti ezermesternek az 1936-ban megjelent könyvében olvasunk, nem éppen hízelgők a mult és különösen Debrecen szempontjából, viszont reményt nyújtanak arra, hogy a bajmegállapítást követni fogja a gyógyítás.

Természetes, hogy a tanyai közigazgatás és általában élet racionalizálása mint embereket és magyarokat közelről érdekel, de az alábbiakban inkább a tanyakérdés irracionális szempontjairól lesz szó: az Egyház, mint Isten Igéjének hordozója a tanyákon.

Általában igen ritkán szoktunk arra gondolni, hogy végtelen jóságában mennyire leereszkedik hozzánk Isten, amikor a mi emberi szánkra bizza az Ő Igéje hirdetését, s a maga korlátlan lehetőségeit látszólag megköti a mi korlátolt képességeinkkel. A szédítő katedrálisokban prédikáló legnagyobb igehirdetők is csak dadogó eszközei Istennek, viszont a legfélénkebb kis falusi legátus felett is ott kell éreznünk az elbocsátó atyai kezet.

Végzetes tévedés lenne azt hinni, hogy Isten csak a városokban és falvakban lakó gyermekeivel

akarja közölni akaratát s megengedi, hogy például a magyar tanyavilágban sok tízezer lélek Ige nélkül maradjon. Hogyan adunk számot majd a kérdőre vonás napján, amikor megkérdezik tőlünk, hogy miért ragaszkodtunk a valóban több gyapjút adó nyájhoz s miért nem mentünk a szétszórt és elszéledt juhok után?

A születések számát nyilvántartjuk s így lett ismertté annak az elhagyatottan vajúdo asszonynak az esete is. De ki vezet statisztikát arról, hogy hány tanyai ember életében terhel bennünket mulasztás, mert nem mentünk el, amikor Isten reánk bízta, hogy segítsünk neki a lelki újjászületésnél? Hány szektás, torzszülött lélek kallódik el nemtörődöm-ség miatt a báránybőrbe bujt farkasok, a hamis próféták kezén? A lelki nyavalya és a szellemi halál ott arat a tanyák távolságának szakadékába esett emberek között, de hol van az a hivatal, amelyik ezt a körülményt számontartja? Valóban, ezt semmi-féle canonica visitatio nem tudja ellenőrizni s a leg-lelkiismeretesebb statisztikai kimutatásban sem találhatjuk nyomát: minderről ott tudnak, ahol az Élet Könyvét vezetik s ahol igen fognak örvendezni azok, akik a nevüket feljegyezve találják. Valószínű, hogy az még nagyobb öröm, mint egy előkelő parókia megszerzése...

Milyen lehetőségei vannak a mi Egyházunknak a tanyagondozás terén? Ha van két-három imádkozó lélek, aki kéri és vállalja ezt a szolgálatot, akkor korlátlan lehetőségei, mert mindennek megadatnak nekik, ami szükséges — nem az érvényesüléshez, hanem a gyümölcsözéshez. Ha nincsenek ilyen lelkek, akkor a legkecsegtetőbb anyagi feltételek mellett is csak béresek lehet munkába állítani, akik az első komolyabb veszély miatt kerekét oldanak, vagy ha úgy jobban járnak, elmennek textilesnek.

Tagadhatatlan, hogy éppen a fenyegető lelkészhiány esetén furcsa dolog a feladatok kiszélesítéséről beszélni. A mi Istenünk azonban 300 emberrel is tud győzni ott, ahol emberileg 32,000 is kevésnek látszik. Jól emlékezhetünk rá, a közelmultban volt, hogy csak a Tiszántúli Egyházkerületben százon felül volt az állástalan segédlelkészek száma... Ha akkor az aratás Ura engedte volna felindulni az áldozatvállalás lelkét a birtokon belül lévők szívében az alamizsnálkodás vagy az elzárkózás helyett, ma talán hatnál több elsőéves theologus

figyelné a professzori ajkakat. A kötelességek vállalása elől azonban kitérni nem lehet. Isten a történelmi idők fordulóján mindig irreális utakon és eszközökkel végeztette el övéivel a munkát: a történelem mai sorsdöntő viharában nem vonulhatunk vissza sem saját érdekeink szégyenletes kis leplei mögé, sem az elmélet zavartalan elefántcsonttornyába, mert Isten döntés elé állította az életünket. Ha pedig húzódozunk attól, hogy leereszkedjünk a tanyavilág sarába és sötétségébe annak az Istennek a követésében, aki nem állította, hogy leereszkedjék mihozzánk, akkor „mivelhogy nem hallgattatok az én beszédemre, imé kiküldök én és felveszem északnak minden nemzetséget és behozom őket e földre és ennek lakóira és mind e körül való nemzetekre és elveszem őket és csudává és szörnyűséggé teszem őket és örökkévaló pusztasággá. És elveszem tőlük az öröm szavát, a vigasság szavát, a vőlegény szavát és a menyasszony szavát, a malmok zörgését és a szövétnek világosságát és ez egész föld csudává és pusztasággá lesz...” (Jer. 25 : 8—11.)

És hogy a „lehetetlenség” emberi kifogásformulája eleve reménytelen legyen, hogy a tanyák lelkigondozásának fontossága és időszerűsége annál szembetűnőbb legyen, Debrecenben és a Tiszántúli sok gyülekezetében biztató kezdeteket látunk. Ha ezeknek a kezdeteknek az első tünetkezeit megkeressük, két körülmény lesz szembetűnő. Az egyik az, hogy éppen a fentebb említett segédlelkész-tultermelés idején kényszerítette ki Isten, hogy többnyire húzódozva s alamizsna-méretű fizetésért állítsanak be munkásokat erre a munkamezőre; a munka szükségessége mellett döntő érv, hogy ezeket a munkaágakat az idők változásával sem lehet egyszerűen leépíteni. Nem lehet, mert nem emberi parancsból indult. A másik az, hogy a tanyai lelkigondozás csaknem mindenütt a tanyai iskolák felhasználásával indult meg. Érdemes emlékezni arra, hogy a kalandozások után a keresztyénség, Mohi után a városiasodás, Mohács után a reformáció, Világos után a népies nemzeti irodalom, Trianon után a Klebelsberg-féle 5000 tanyai iskola volt Istennek az a kegyelmi ajándéka, amellyel a veszteséget lelki és kulturális téren pótolta. Ezekben az iskolákban a kultúra hősei tanítanak és tanulnak; Isten hősei talán alábbvalók a kultúra hőseinél?

Félreértések elkerülése végett két dolgot jegyezzünk meg: Istennek nem időszerű hősök kellene, „muszáj Herkulesek”, hanem mindhalálig hű vitézek, akiknek életük sem drága Őerette. Éppen ezért felmegoldás a tanyai segédlelkész intézménye, különösen, ha a segédlelkész még a városban is lakik. A segédlelkésznek a neve is arra mutat, hogy segítségére van a lelkésznek, tehát a tanyákon is csak segítség, de nem egyedüli munkás. A segédlelkész állás átmeneti állapot s a tanyák lakóinak lelke Isten számára van olyan drága, hogy ne töltsük be velük a kísérleti nyúl szerepét. Minden új segédlelkész-szel egészen előlről kell kezdeni a munkát, újra meg kell ismerkednie a gyülekezetnek s az ígéhirdetőnek s közben drága idő múlik el. A városok testi javai a tanyákon teremnek: a tanyák állandó lelki javainak anyagi feltételeit biztosítani szent kötelessége a városnak. *A tanyai lelkész pedig valóban tanyai legyen s ne csak vendégszerepelni jelenjen meg a rébízottak között.*

Senki sem merne olyat állítani, hogy Jézus Krisztus jó vitézei csak azok lehetnek, akiknek lelkészi oklevelük van. Az Istennek átadott életnek nem kizárólagos feltétele a theologiai képesítés. Az evangéliumi egyháznak, különösen ha megértette Kálvin Jánost is, nem szabad a bizonyágtevést láncokba vernie. És ha lesz lelkészhiány, mindig biztató vigasztalás lesz, hogy bizonyágtevőkben akkor sem lesz hiány. A tanítók és presbiterek speciális megbízása mellett még ott van a diakónusok szolgálata. Jézus Krisztus hivatásos és jól kiképzett vitézei már tíz év óta ott sorakoznak szerényen a bizonyágtevők sorában s várják a pillanatot, amikor Debrecen és Orgovány mellett más gyülekezetek is szívükre teszik a „tanyasiak” gondját. A Tiszántúli Egyházkerület Diakónusképző Intézete is tanyán van s egy tanyai gyülekezet szeretete veszi körül azokat a diakónusjelölteket, akik egyszer majd személyesen mondják el valamelyik ismeretlen tanyán, hogy Jézus Krisztus a tanyáknak is Ura.

Tanyai embertípus nincs. A lelkek ott is különböznek, s a társadalomnak ott is vannak rétegei. Viszont minden tanyának közös adottsága és terhe a tér, a távolság, amely egyiket a másiktól és valamennyit a várostól elválasztja. Ezt a távolságot racionalizálással tökéletesen sohasem lehet legyőzni, ezt a terhes adottságot csak a végtelenség Ura szüntetheti meg, amikor a szívek az Ige által úgy jutnak közel egymáshoz, hogy valamennyien Nála találkoznak.

Álmodó tanyák, a távolság sokezer foglya, várják, egyre várják, szomjasan várják az Igét. Számunkra ez a tanya legörökebb, égető problémája. (Debrecen-Ebes, Diakónus-tanya.)

Molnár Gyula,
diakónus-lelkész.

Tanyamisszió

Szinte szeretnék alapigét felvenni, amikor ehhez a súlyos, fájdalmas, „égető” kérdéshez hozzányúlok. (Érdekes, mennyi „égető” kérdésünk van nekünk és milyen türelmünk az égető fájdalmak elviseléséhez!) Mindenesetre, ha alapigét kellene felvenni, Ezékiel 34. r. első 22 versét venném fel. Hogy aztán milyen beszéd sikerülne, riasztó, ébresztő... halotti, az az olvasónak, e tárgyról alkotott felfogásától, ismeretétől s vérmérsékletétől függ.

A kérdés valóban olyan nagyvonalú és égető, mint talán egy sem azok közül, amelyek egyházi lapjaink hasábjain fel-felbukkannak, majd ismét visszamerülnek az ismeretlenségbe, szinte kivétel nélkül megoldatlanul.

Hogyne lenne fontos, amikor nem kevesebb, mint hozzávetőlegesen 200,000 tanyán élő református lélek megtartásáról, a cselekvő egyházi életbe való bekapcsolásáról, vagy elvesztéséről (ha nem is azonnali, de lassú elvesztéséről) van szó.

Olyan komolyan tartom e kérdést, hogy magamtól eszembe sem jutott volna belekontárkodni.

Felkérésre vállalkoztam, hogy megpendítem a tanyamisszió kérdésének húrját, mert magam is úgy látom, hogy ez a húr az utóbbi időkben nagyon leszállt... Talán azért, mert nem nagyon pengetik?!

Szij Rezső irt róla egy könyvet. A „Református Jövő” hatalmas akciót indított érdekében, kitűnő „starttal”, pompás lendülettel, kifogyó lélekzettel, ami végül teljesen kifulladt. S amíg e minden érdemes ügyet felkaroló és támogató lap, még tavaly is, szinte minden számában irt róla valamit, most, mintha fölöslegesnek tartaná a vele való foglalkozást, „Ad acta” tette a kérdést, mint az olyat, ami ügyis megoldódott már, vagy amiről hiábavaló és meddő dolog írni. (?)

Trombitás Dezső is pendített egy picit a leereszkedett húron, de mi ez ahhoz a zenebonához, amit csapni kellene, ahhoz az égszakadás-földinduláshoz, amit csinálni kellene, ahhoz a kitartó, kemény munkához, amit végezni kellene a tanyamisszió kérdésében s amivel meg kellene azt oldani?!

Mit kellene megoldani?

Arról van ugyanis szó, hogy tanyákon, pusztákon, szétszórtságban, bizonytalan illetőségű és hovartartozású szállásokon, mint a pásztor nélkül való juhok, óriási számú református lélek él. Közöttük sok-sok ezer, aki talán keresztelje óta nem volt tempomban (vagy talán meg sincs keresztelve!), aki soha nem hallott igehérdetést, soha nem élt úrvacsorával s csak akkor láthatna *papot*, ha temetik. Kétszázézer nyi sóvárgó, vágyódó, vagy már nem is vágyódó, de bizonyosan töprengő, magános lélek, akiknek pásztorlását reánk, pásztorokra bízta a „Jó Pásztor”, Ő egyetlen juhért kilencvenkilencet otthagytott. Mi 200,000-ért mit hagyunk, mit áldozunk idáig?

Pedig mennyi sóvárgó, vágyódó, tiszta lélek. Tisztább, egyszerűbb, őszintébb, keresőbb és hálásabb, mint a bentlakóé. Olyan vágyódás él bennük az Ige után, amit alig láttam, vagy csak elvétve, nagy tömegben élőknel. Hát még ha kézbe vennék! Ezeknek még kell az Ige, ezek kérik, várják, sürgetik, ha már ismerik, ha már megkóstolták s ha nem kapják meg, kimondhatatlanul hiányzik nekik. Ha ismerik! Ez a kisebb rész. Nagyobb az, amely nem is ismeri. Azok, akik nem ismerik, persze, még csak nem is vádolnak bennünket, de vádolnak azok, akikkel már megkóstoltattuk s most éhezettük őket, akikben tüzet lobbantottunk s most hagyjuk kilobbanni; kikenél dolgozni próbálkozott egypár, jóakarató, komoly, felelősségteljes falukutató, lelkipásztor, újságíró, akik között tüzet kiáltott, félreverte a harangot, imádkozott és dolgozott, áldozott és fáradt... végül belefáradt egypár komoly, égőszívű apostol, vagy akik között csak végigsétált, végigfutott, kíváncsiskodott az a bizonyos „konjunkctúra” figura, hiszen egy időben divat volt falut, tanyát felfedezni a lakóikról vaskos köteteket lelkenedezni. (*Tisztelet a komoly kivételeknek.*)

Vádol pásztori lelkiismeretünk... ami már kellemetlenebb, mert álmatlan éjszakát is szerezhet. És vádol Krisztus, a mi Urunk, a pásztorok Számadója, aki — úgy gondolom — nemcsak a városi és falusi lelkeket bízta ránk, hanem „minden népeket”, így a tanyák és sózrványok népét is.

Ki oldja meg ezt a kérdést?

Mi sem természetesebb, mint a hivatalos egyház.

De hát mindent a hivatalos egyház? Hiszen van annak annyi megoldani való kérdése — egyik súlyosabb, kiáltóbb, mint a másik —, hogy azt sem tudja, melyiket oldja meg. Külöben is a hivatalos egyház

egyik legfontosabb, legtöbb időt, pénzt elkívánó és elnyelő feladata: az adminisztráció.

Erre azonban egy, a kérdést jól ismerő barátom azt mondotta: „nem tudom elképzelni, hogy a hivatalos egyház megoldja ezt a kérdést. Egy nagyhitű és nagyerejű mozgalom megtudná mindazt tenni, amit kellene. Egy nagy belmissziói harc kellene, ami tartana vagy 10 évig s ráerőszakolná megoldását az egyházra”.

Ha ez így van, már pedig alighanem így van, szomorú. Valóban, a hivatalos egyház, sok esetben merev, nem eléggé rugalmas, törvényektől, paragrafusoktól, határidőktől függő, sokvéleményű és így tovább. A kérdés megoldásához tekintélyes összegre is szükség lenne. Több lelkeszt kellene beállítani. A Konvent — ha nem tévedek — három lelkeszt beállítását tartaná szükségesnek: Debrecen, Hódmezővásárhely, Kecskemét központokkal. De a Konvent egyelőre csak azt határozta el, hogy foglalkozik a gondolattal, vagyis ami van, eddig csak papíron van. A megvalósulásig igen hosszú az út, kevés a pénz... talán a minden gátat elsőpró akarat is.

Persze, itt megint időre van szükség, pedig nekünk, magyaroknak és reformátusoknak ebből van legkevesebb!

Talán igaza van barátomnak és valóban egy nagyerejű belmissziói megmozdulásra volna szükség, olyan vezetővel az élén, mint amilyen a Kálvineumok és a Szeretetszövetség lánglelkű, fáradhatatlan Pál apostola: Dr. Kiss Ferenc atyánk.

Lehet, hogy ez a mozgalom sokkal hamarabb megoldaná a kérdést, mert itt nincs gyűlés, határidő, paragrafus stb., csak égőlelkű, forrófejű, beszámíthatatlan álmodozók, akik nem kérdeznak, nem töprengenek, hanem nekivágnak, térdig lejárják és elégetik a lelküket. De éppen itt van a veszély! Mi lenne, ha ezek a vezetők, a „spiritus rektorok” és „spiritus motor”-ok kidőlnének? Nem állana be törés a munkában, vagy egyáltalán nem állana le a munka? A magánkezdeményezéseknek, mozgalmaknak rendesen ez a sorsuk.

Lám, ott van a „Református Jövő” már említett mozgalma!

A helyes megoldást úgy látom, hogy a kettőt össze kellene kapcsolni. A kérdést feltétlenül a hivatalos egyháznak kell megoldani, megfelelő állások szervezésével és azokat fiatal, elhívott, mindenre kész, nyugtalan, égőlelkű apostolokkal kellene betölteni, akik nemcsak kötelességszerűen végzik penzumukat, hanem szeretnek járni-kelni, hiszen főleg ez lenne a feladatuk.

Itt nagyon vigyázni kell. Pál azt mondja, hogy „Isten némelyeket apostolokul, másokat tanítókul, prófétákul rendelt.”

Vannak emberek, akik nem szeretnek jönni-menni, mások szívesen teszik azt. Vannak „szobaemberek”, akik jobban szeretik az elméletet, mások a gyakorlatot. Az utóbbi időkben, az országban több helyen szerveztek „tanyai missziói lelkészi” állást. Akiket ismerek, nagyobb községekben, városokban laknak. Itt — a tanyai körzetünkön kívül — bent, külön egyházrészük is van. Én is így vagyok. Hányszor elhanyagoltam már tanyára való kimenetelt és átengedtem fiatalabbaknak. Inkább itthon szolgáltam, a magam gyülekezetében. A kor, család, időjárás viszontagságai, kényelemszeretet...

bizonyára lustaság is és nem kevés az apostoli lélek, az állandóan jövésre-menésre készítő, minden fáradságot vállaló s azt még szerető lélek hiánya az, ami arra készíti a lekipásztort, hogy ha választani lehet, hát akkor inkább itthon marad. Pedig ha egyszer kimentem, mindig vágyom közéjük, mert soha nem vagyok annyira *egy*, a kissé álmos, kielégült, megszokott, bent gyülekezettel, mint azokkal az égőszemű, kitárt lelkű emberekkel.

Ez a veszély fenyegeti azokat a lekipásztorkat is, akiket majd, ezekre a központi állásokra választanak. Ezért kell nagyon vigyázni a kiválasztásnál, nehogy apótolok helyett, helyhezragadt prédikátorokat kapjon a tanyamisszió.

Kétségtelen, hogy a tanyai lekipásztor munkája más, mint a bentieké. Elevebb mozgási készség, a tanyai ember lelkivilágának tökéletes ismerete, a fiatalság, önmagát nem kímélő, a természet viszonyosságaihoz edzett szervezete, fürgesége, talpraesettsége, örökké égő, nyugtalan lélek és sok más egyéb adottság kellene hozzá. Feltétlenül szükségesnek tartanám a megfelelő kiválasztást, talán már a theológián! Különleges előképzésre is szükség lenne, mert ismétlem, nem mindenki alkalmas arra, hogy állandóan járjon egy sokezer holdas területet és ezt a munkát *szeretettel* végezze. Ezt, persze, theológiai képzésünk mai állapotában nem lenne könnyű megvalósítani, hiszen — minden tisztelet megadásék kiváló professzorainknak — még elméletben sem mind ismeri, nem is ismerheti a tanyai lekipásztorság követelményeit, munkakörét s a munkának gyakorlati részét.

Azt mondtam, hogy kb. 200,000 lélekről van szó. Igen, ebben a pillanatban. De előállhat az a helyzet, hogy ez a szám lényegesen megnő!

Eddig az volt a tapasztalat, hogy a kislalusi, tanyasi fiatalok elhagyják környezetüket, beszivárnak nagyközségekbe, városokba. De mi lesz, ha megcsinálják a földreformot? Ebben az esetben — még ha nem is csinálják meg olyan mértékben, ahogy a nép várja — nagyot fordul a helyzet, mert az ország sok területén valóságos kis falvak, tanya-csoportok alakulnak. A földhözjutott ember otthagyja a nagyközséget, a várost s szétszóródik a települési helyeken.

Mi lesz, ha a református lakosság sokezeres tömegben otthagyja városát, községét és kimegy telepesnek?

Ha az eddigi létszám mellett sem tudtuk megoldani a kérdést, hogy oldjuk meg magasabb szám mellett?

Mindnyájan felelősek vagyunk. Legsúlyosabb felelősség mégis a hivatalos egyházat terheli, hiszen olyan hatalmas kérdéstről van szó, amit magánosok, sőt a legjobb akaratú csoportok, önmaguk erejéből soha nem oldhatnak meg.

Bizonyos vagyok abban, hogy a hivatalosok átérzik felelősségük súlyát s amit most leírtam, mindazzal sokkal inkább tisztában vannak, mint én.

Ezek a megjegyzések egy szerény, szürke, falusi lekipásztor megjegyzései, aki abban a különleges helyzetben él, hogy van neki egy gyülekezete a faluban és van egy, a tanyán, sok-sok kilométeres körzetben szétszórva, s érzi munkájának vajmi kevés eredményt felmutató voltát.

Nem állítom, hogy ezt a kérdést tökéletesen

ismerem. Ezt kevés ember mondhatná el magáról. Megjegyzéseimet a szétszórtságban élő százezres magyar reformátusság iránt érzett szeretetem és aggodásom diktálták. Azokkal sem tanítani, sem bántani nem akartam. Ha a látszat mégis ezt mutatná, már most kérem az olvasó szives elnézését.

(Komádi.)

Fejlesztés Endre.

Felelet

Baráth Imre: „Biblia és természet” című cikkére.

Az első világháború utáni dogmatika theológiának bizonyos szempontból nem is volt más problémája, mint a kijelentés és természet viszonya. Annál meglepőbb, mikor a „Biblia és természet” c. cikk első mondatában ezt olvassuk: „Nem árt néhanapján e két fogalomnak egymásmellé állítása.” Azt is le kell szögeznünk, hogy amikor a „Nein!” megjelenése utáni években e kérdés iránti theológiai érdeklődés kulminált, a Barthtól elvált, de mégis csak a reformátó theológián orientálódó egykori fejtartásai, egy Brunner, de még egy Gogarten sem merték olyan naív egyszerűséggel egymás mellé rendelni a kijelentést és természetet, mint ahogy ezt a cikk írója teszi. Aki csak egy cseppet beletekintett e kérdés-komplexum theológiai irodalmába, az megértette, hogy református keresztyén theológiai talajon „bibliát és természetet” nem lehet úgy egymás mellé állítani, mint „két örök ősforrást” és nem lehet úgy beszélni róluk, mint „két ősi vezéresillag”-ról.

Eppen ezért a „jelen kor kiválóbb egyházi íróit” nem „új színek, finomabb érzékre valló meglátások” jellemzik — mint a cikk írója véli —, hanem a természeti ember nyomorúságának az Ige fényében való megismerése és a radikális szakítás azzal az illúzióval, mintha a természet ki tudna emelni ebből az állapotból. Kiemelni csak az Élő Igében, a Krisztusban lett kijelentés hit általi elfogadása tud. Az „új teremtmény” kétségkívül úgy ismeri meg az egész világmindenséget, a természetet is, mint Isten teremtését. Kálvin is szól arról, hogy az egész természet, ezernyi ragyogásával Istenről tesz tanúságot, de hozzáteszi, hogy mi vakok vagyunk ennek meglátására mindaddig, míg Szentlelke által meg nem nyitja szemünket és meg nem világosítja elménket. Így értendő a cikkíró által idézett bibliai hely is (Róm. 1:20), amint ez a kontextusból kitűnik. Jól mondja Barth épp e bibliai hely kapcsán, hogy a természetből való istenismeret e feltétel alatt áll: si Adam integer stetisset. S hogy a természetből nem ismerjük meg Istent, hanem okoskodásainkban hiábavalókká leszünk stb., éppen erről beszél a 21., 22. és 23. vers. A természet tehát nem kijelentéshorász, amely csak úgy egyszerűen Isten Igéje mellé volna állítható. Ilyen egymásmellettiségi, egymást támogató vagy kiegészítő összefüggés nincs a kettő között.

A természet szeretése, megismerése, a belőle való tanulás és a róla való tanítás sokféle módon lehetséges, de ezek közt nyilván óriási különbség van. Asszisi Ferenc is szerette a természetet, sokat tanult belőle, sokakat tanított belőle, de csak azután, miután már az élő Krisztus tanítványa lett. Viszont a stoikusok magából a természetből tanulták meg és tanították a „világlogosz” szerinti életet. A kettő között mégis van egy kis különbség! Ugyanígy a református lekipásztor. Ha

az Úr Jézus Krisztusban lett kijelentésben ismerte meg Istent és pedig úgy is megismerte, mint a mennynek és földnek teremtőjét, akkor nagyon sokat mondhat a természetéről és pedig úgy, hogy ez a tanítása is Krisztusra vezérlő tanítás lehet. Viszont ha a természetből ismerte meg „istent”, akkor semmit sem fog tudni mondani a Krisztusról, a Benne véghezvitt válságunkról, márpedig nélkül tanítása — legalább is mint „lelkipásztori” tanítás — hiábavaló. Ez az, amit teológiai szaknyelven úgy mondanak, hogy analogia fidei és analogia entis szerinti tanítás.

Cikkiró a természetszeretettel kapcsolatba hozza a teológiák elnéptelenedését. Hogy a református teológiák elnéptelenedésének mi az oka, erről most nem beszélünk. De, hogy benépesítésükre az Ige helyett a mítoszt hozzuk be, ez ellen mégis csak tiltakozunk. Az ilyen megoldás nem a teológia népszerűsítését, hanem halálát jelentené, mint bizonyos külföldi példák már régóta igazolják. Az ajánlott gyógyszer valóban rosszabb, mint maga a betegség.

Hogy a természetszeretet milyen lelkületet alakít ki — s ezzel foglalkozik a cikk második része, mégpedig meglehetősen zavaros gondolatmenettel — ehhez a teológiának semmi köze sincs, illetve csak negative lehet köze. T. i. az ilyen népszerű stóicizmusban az ember önmegváltásra irányuló hiú törekvését látja, amelyre éppen ezért Pál apostolnak a Róm. 1: 23-beli megállapítása érvényes: „Az örökkévaló Istennek dicsőségét felcserélték a mulandó embereknek és madaraknak és négy lábú állatoknak és csúszó-mászó állatoknak képességével.”

L u k á c s L á s z l ó.

Nyilatkozat

Őszinte tisztelettel és bizalommal kijelentem, Püspök Urunknak e lap hasábjain megjelent újról megjelent cikkében, az általam írt Biblia és természet című szerény cikkemre vonatkozó soraira, hogy sem a pantheisták, sem a racionalisták táborába nem tartoztam és nem is fogok tartozni sohasem. Eme szélsőséges irányzatokat beteges irányzatoknak tartottam minden időben, amely tényről régebbi szerény írásaim bármikor bizonyosságot tehetnek. Kijogásolt cikkemnek nem volt más célja, mint ama bizonyos okoknak a keresése, amelyek miatt ifjabb testvéreink húzódoznak a lelkipásztori pályától; amely cikket azonban a mai sajtó-viszonyok miatt nem voltam képesek terjedelemben megírni. Ez lehetett az oka annak, hogy nem azt a hatást keltette fel, amit szerettem volna. S ha ezáltal éppen Püspök Urunk lelkében, de bárkiné a lelkében is kedvetlen érzést váltottam ki — őszintén sajnálom. Miért is úgy Püspök Urunktól, mint lapunk minden olvasójától, kész szívvel elnézést vagy bocsánatot kérek.

Gáva (Szabolcs m.), 1943 jan. 4.

Baráth Imre.

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BIHARI EGYHÁZMEGYE.

Az új esztendő új feladatairól ír komoly cikket a nagyváradi gyülekezet Híradója. A nagyváradi református egyházközösségre váró új feladatok között a legégetőbb, úgy mond, hogy két elemi iskolát építsünk, az egyiket Velencén,

a másikat Réten. Valamikor a múlt században volt a nagyváradi református egyháznak mindenik városrészen iskola-épülete. Azonban 1869 augusztus 15-én a presbitérium Tar Imre akkori főgondnok előterjesztésére nemcsak a fiú- és nőtanulókat szüntette meg, hanem az elemi iskolák fenntartásával is felhagyott; az iskolaépületeket a városnak bérbeadta.

A presbitérium határozata ellen a nagyváradi tímár, csizmadia és gubás céhek református tagjai nyomban tiltakoztak és a felekezeti iskolák helyreállítását sürgették. — A kedélyek megnyugtatóra a presbitérium 1870 január 9-én egy röpiratot adott ki. Ebben a röpiratban iskola megszüntető határozatát hosszadalmasan azzal indokolja, hogy a nagyváradi reformátusok az iskolafenntartás terheit nem bírnák elviselni. (Meg sem kísérelték, hogy vajjon meghoznák-e a hívek a szükséges anyagi áldozatokat az iskolákért?)

Igy maradt a nagyváradi református egyház iskola nélkül kerek ötven éven át (1869—1919). Az iskola hiányát igyekezett pótolni a század elején felállított leánynevelő-intézet, mely a bihari, érmelléki és nagyszalontai egyház-megyék, meg a tiszántúli egyházkerület támogatásával jött létre; egyedül a tanítónőképzőintézet gyakorlóiskolájának fenntartása volt a városi egyházközösség terhe.

„Hogy mit jelentett egyházközösségünk életében a református felekezeti iskola hiánya; mit jelentett az, hogy fiaink félszázadon át állami vagy községi iskolákba jártak, hol sokszor nem református tanítók nevelték őket; mit jelentett az, hogy leányaink félszázadon át zárdai iskolákba jártak; azt az idősebb nemzedék szomorúsággal tapasztalhatta, mert még a legkiválóbbakban is meghalványodott a református öntudat és az áldozatkészség.”

A hitvallásos iskolák jelentőségére 1919-ben — a román megszálláskor — döbönt rá a nagyváradi református egyház és ekkor igyekezett helyrehozni az 1869-i presbiterek nagy botlását.

„Ha egyházunk fel nem adja 1869-ben iskoláit, hova fejlődtek volna már azok hetvennégy év, közel háromnegyed évszázad alatt? Az eltelt emberöltők alatt micsoda épületeket emelhetett volna az egyház a különféle városrészekben?! Megannyi bástyája, vára, tűzhelye lenne az most a hitnek és tudományunk!”

Az emberöltők mulasztását a mai nemzedéknek kell helyrehoznia. A mai presbitérium vállalja is bátran a terhet. Isten segítségével megpróbálkozik két iskola felépítésével. Eleve el kell látni az igazságot, hogy az idegen uralom alatt: „megtartott minket a templom és az iskola”.

Bizalommal kéri a presbitérium az egyháztagokat, hogy a teherviseléstől ne vonakodjanak. A presbitérium december 22-i gyűlésében azt is kimondotta, hogy az iskolaépítéshez a minisztériumtól is kér segítséget s az iskolaépítés és egyházi adózás kérdésének előkészítésével a gazdasági tanácsot bízza meg.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

A debreceni református egyház egyházzrajzi adatai az 1942. évről. I. Született törvényes fi: 657, törvénytelen fi: 89, összesen 746; törvényes nő: 676, törvénytelen nő: 81, összesen 757. Összes születés: 1503.

II. Meghalt fi: 665, nő: 581, összesen: 1246.

III. Kitértőlünk róm. kath.-nak fi: 4, nő: 17, összesen: 21. Görög kath.-nak nő: 1, felekezeten kívülinek: 1 fi, izraelitának: 2 nő. Fi együtt: 5, nő együtt: 20, összesen: 25.

IV. Áttért hozzánk róm. kath. fi: 16, nő: 23, összesen: 39; gör. kath. fi: 4, nő: 5, összesen: 9; gör. kel. fi: 1; ág. ev. nő: 2; felekezeten kívüli nő: 1; bapt. fi: 1; izr. fi: 5, nő: 13, összesen: 18. Fi együtt: 27, nő együtt: 44, összesen: 71.

V. Szaporodás, fi: 103, nő: 200, összesen: 303.

VI. Lélekszám 1942 december 31-én: 81,469.

VII. Polgári házasságot kötött 521 tiszta pár, 334 vegyes pár, összesen: 855 pár.

VIII. Egyházi házasságot kötött 474 tiszta pár, 131 vegyes pár, összesen 605 pár. Házasságára tehát egyházunk szertartása szerint nem kérte Isten áldását 47 tiszta pár, 203 vegyes pár, összesen: 250 pár.

IX. Vegyesházasságoknál megegyezés (reverzális) történt javunkra 91 esetben, kárunkra 109 esetben, veszteségünk tehát 18 reverzális. Nem történt megegyezés 134 esetben. A reverzálisok aránya az egyes felekezetekkel szemben a következő: róm. kath. javunkra 60, kárunkra 90, veszteség 30; gör. kath. javunkra 27, kárunkra 18, nyereség 9;

gör. kel. javunkra 1, nyereség 1; ág. ev. javunkra 1, kárunkra 1; unit. javunkra 1, nyereség 1; bapt. javunkra 1, nyereség 1.

X. Konfirmált 519 fi, 549 nő, összesen: 1067.

Ezek a számok beszélnek. Kedvünk volna hozzájuk egész hosszú sor kommentárt fűzni. Talán bölesebb dolog most ezeket elhallgatni... Annyit azonban legyen szabad megmondani, hogy a közel 82 ezer lelkes debreceni mammutgyülekezethez kevés a tizenegy lelkipásztor, mint őrálló. A reverzálsharc 1918 óta változatlan hevességgel folyik Debrecenben. Ennek már éppen egy negye százada s az akkori hét lelkipásztori állás még most is csak négyvel több, pedig a feladatok és felelőségek nem ebben az arányban nőttek. — Még egy megjegyzést: A reverzálvesztéset nemcsak a mutatkozó két szám viszonylatában kell néznünk, hanem abban az arányosításban, hogy milyen percentet veszített a 82 ezer református a 24 ezer róm. kath. gyülekezettel szemben. Ez az arányszám hozzávetőleges számítással a következő: Ha 82 ezer református veszített 60-at, akkor a 24 ezer róm. kath.-nak csak 17,5-et lett volna szabad nyerni (és nem 90-et). Ha 24 ezer róm. kath. nyert 90-et, akkor a 82 ezer reformátusnak 308-at kellett volna nyerni. Ez utóbbi eszmei szám, mert ennyi vegyesházasság nem volt.

I R O D A L O M

„Az én hitem“ címen jelent meg a nagyon termékeny író, Dr. Ecsedy Aladár tahitótfalusi lelkipásztor legújabb kötete. A Bibliának a hit hőseiről írott fejezete: a Zsidókhoz írott levél XI. része alapján közöl húsz rendbeli rövid elmélkedést a hit kérdéseiről. Mint szerző egyéb írásait, úgy ezt a mostanit is gyakorlatiasság és amellett mély átérzés jellemzi. Mint az Előszóban elmondja, könyvét első helyen a magyar katonáknak írta. Efelől ezt mondja: „Oh bár megtapasztalná minden katona, hogy a hazáért hordozott sebek, szenvedések és áldozatok könnyebbé válnak akkor, ha hit által odajut minden magyar katona ahhoz a Krisztushoz, aki megsebesített mindnyájunknak vétkéért és akinek sebei által meggyógyulunk... Adja a kegyelem Istene, hogy Jézus sebeihez minden magyar katona, minden magyar férfi, asszony, ifjú és leány eljuthasson és az Ő sebeihez mindnyájan meggyógyuljunk...“ Amilyen megnyugvással fogadjuk a könyv belső tartalmát, éppen akkora averzióval fogadjuk a könyv borítékján levő címképet, melyről maga a szerző is mentegetőleg beszél. Két kezét ábrázol a kép: Jézusét és a Tamásét. Jézus tenyeréből frissen patakzik a vér és az végigfolyik a Tamás ujján. Ez lehet a festőművész fantáziája, de a Bibliában ilyeneknek semmi nyoma. A János ev. XX:25-ben a sebek helyeiről és nem vérző sebekről van szó. Jobb lett volna, ha ez a bizarr címkép elmarad. A mi református építő irodalmunknak efféle hatásvadászó és nem szigorúan biblikus rajzokra nincs semmi szüksége... Ettől eltekintve, a komoly értékű könyvecsék szívesen ajánljuk.

A „Magyar Presbiter“ karácsonyi száma megjelent. Nagy lelki örömmel forgatjuk. Tartalma igazán gazdag és áldást hozó. Dr. Ravasz László főszerkesztő és Szabó Imre szerkesztő vezetőcikkei állanak a lap élén. „Püspöki jelentések 1942-ben“ gyűjtőcím alatt, egymásután a Medgyaszay Vince, Ravasz László, Révész Imre és Vásárhelyi János püspökök jelentéseiből közöl tekintélyes részleteket. Külön figyelmet érdemel vitéz Szőnyi Sándor cikke, melynek címe: „Presbiter a gyülekezeti munkában“. Képvisele van

benne a szépirodalom is, Böszörményi Jenő színes és megragadó tárcájával: „Karácsonyi teadélután“ és Kiss Géza költeményével. A nagy missziót betöltő lap a presbitereknek az ORPSZ tagdíja fejében jár, ami évi 1 pengő. Akinek saját címére megy a lap, azok 1-20 P-ért kapják. *Nem volna szabad hiányoznia egyellen magyar református presbiterünk asztaláról sem.*

Debreceni Képes Kalendárium. Debrecen város és a Tiszántúli egyházkerület közös nyomdavállalatának reprezentatív kiadványa ez a Kalendárium, melynek 1943-ra megjelent példánya a 43. évfolyamot jelenti. Olyan sorozat ez, amelyet méltán nevezhetünk Debrecen krónikájának. Csak természetes dolog, ha ebben a tartalmas krónikában első helyen állanak a református egyház dolgai s legkiválóbb íróink történelmi értékű dolgozatai. Rendben sorakoznak Dr. Révész Imre, Dr. Makkai Sándor, Dr. Ravasz László, Dr. Szaboleska László, Baja Mihály, Dr. S. Szabó József, Dr. Hegyaljai Kiss Géza, Dr. Boldizsár Kálmán (Calamus), Dr. Erdős Károly, Dr. Nagy Sándor, Dr. Kovács Máté, Kardos Albert, Dr. Bacsó Jenő, Dr. Bakó Elemér, vitéz Tikos Béla, Dr. Máthé Imre és Dr. Sőregi János szerkesztői írásai, valamint a komolyabb tárgyú cikkeket élenkítő szépirodalmi termékek. Kiemelkedőbb tanulmányok: Méliusz Péter és a reformáció két arca (Dr. Révész Imrétől); Körösi Csoma Sándor (Dr. Makkai Sándortól); Szaboleska Mihályról (Dr. Ravasz Lászlótól); Sinka Sándorról (S. Szabó Józseftől) és S. Szabó Józsefről (Dr. Erdős Károlytól). — A Debreceni Képes Kalendárium példányait gondosan meg szokták őrizni és akinek a birtokában az eddig megjelent 43 példány mind megvan: gazdag történelmi adattár és irodalmi érték tulajdonosa, akit méltán irigyelhetünk.

H A L O T T A I N K

Özv. Hajdú Istvánné, Ember Anna, a debreceni Dóczy-intézet egykori nagynevű pedagógusának özvegye, hosszas szenvedés után 81 éves korában, 1942 december 29-én, jobblétre szenderült. December 31-én Debrecenben helyezték örök nyugalomra. Dr. Hajdú Gyula berettyóújfalui lelkipásztor-testvérünk édesanyját gyászolja az elköltözött nagyasszony személyében. Emléke legyen áldott. A B. F. R. A.

K R Ó N I K A

Három kiállt szó Budavárából. A közel-múlt karácsony és újév alkalmából három kiállt szó hangzott el a Kormányzóságról. Az első maga a Kormányzó mondotta el szentkarácsony estéjén, mellyel a harcoló honvédekét köszöntötte. Megható az a gyöngéd atyai hang, amellyel a legfőbb Hadúr beszél a Megváltó születésének és a családoknak ünnepe a magyar honvédhez, akik az orosz tében védik a magyar határokat s arra figyelmeztet, hogy idehaza a templomokban csak azért zenghet a karácsonyi ének, mert ők áldozatos és küzdő lélekkel biztosítják az otthon nyugalomát. „Valamennyien érettek imádkozunk“, fejezi be a legelső magyar ember kiállt szavát. — A második kiállítás a Kormányzó hívesé, a gyászban járó Nagyasszonyé, ki a hadbavonultak családtagjai érdekében emeli fel a magyar társadalomhoz. „Január 17-től február 7-ig országsszerle, minden eddiginél nagyobb arányú gyűjtést rendezünk a harctéren lévő katonamaradottjainak támogatására.“ — És végül a harmadik kiállt szó, mely a Kormányzóné kérő szavával egyidőben, óév estéjén hangzott el: ifjú vitéz Horthy Miklós, rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter szózata, a Magyarok Világszövetsége felkérésére, a nagypolitikában szétszórtan élő, idegenbe szakadt magyarokhoz. Illetékes helyről hangzott el ez a szózat is, mert mint tudjuk, ifjú Horthy Miklós éveken át Dél-Amerikában képviselte a magyarság érdekeit. Ünneplés hangon jelentette ki, hogy az elhanyagolt esztendőben újra csak hű maradt a magyarság a maga történelmi multjához. A nemzet vezetőiről pedig kijelentette, hogy ők nemcsak a közvellen vezetésük alatt állók sorsáról gondoskodnak, hanem szeretettel és el nem múlt

ragaszkodással gondolnak azokra is, akik idegen államokban kénytelenek élni. „Higgyünk benne — fejezi be szózatát a Kormányzó fia —, hogy ez a reánk köszöntő esztendő Isten segítségével, a magunk aldozatosságával, a szilárd összefogással s a jóban, igazságban való hittel meghozza a békét, nemzetünk jellemelkedését.” Ezt a budavári hármast kiáltó szót olyan meggőzöttséggel örökítjük meg a Debreceni Protestáns Lap Krónikájában, hogy ezek az ünnepi beszédek immár elérkeztek minden magyar református parókiára s onnan, mint megannyi reflektorból, tovább sugároznak a magyar családi hájlekba s megtermik mindenütt az áldott és áldáshozó eredményt.

A Konventi Egyházművészeti Bizottság 1942 december 17-én gróf Teleki Dömökös elnöklése mellett alakuló gyűlést tartott. A megalakult Egyházművészeti Bizottság ülésének központi tárgya egy szabályrendelet-tervezet készítése volt a műemlékek fenntartására a magyarországi református egyházban, melynek célkitűzése s a bizottság által megállapított feladata: az egyházi ingatlan és ingó műemlékek gondozása, valamint az egyházi építészet és művészet fejlesztése. Ez a nagyhorderejű vállalkozás nagyon hiányzott már református egyházunk életében. Így nyugodtan remélhetjük, hogy a sok évszázadra visszatekintő stíltiszta templomokat nem kontárkodják el többé a hozzá nem értő mesterek, és a kíneseit érő kelyhek és úrasztali terítők nem lesznek a művészi értékkel nem bírók selejtezési kénye-kedvének martalécai. (T. Z.)

Az Egyetemes Konvent elnöksége az 1914. évi január hó 27-én született Nagy Gyula budapesti segédlelkész részére a dunamelléki református egyházkerület lelkészsképesítő bizottsága által 1938 szeptember 14-én 145—1938. sz. a kiállított s állítólag elvesztett II. lelkészsképesítő bizonyítványát érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására engedélyt adott.

Két nagy egyházi lap egyesülése. A debreceni gyülekezeti lap, a „Vasárnap” és a Budapestben megjelenő országos néplap: „Református Jövő” egyesülése után, most egy hasonló, tekintélyes összefogásról adhatunk hírt. A budapesti egyházmegye sajtóorgánuma, a „Református Élet” egyesül a Kolozsváron megjelenő „Kiáltó Szó”-val, az erdélyi református magyarság kiváló lapjával, mely a megszűlés éveiben oly rendkívül nagy szolgáltatásokat tett az ottani magyarság ügyének. Ez az egyesülés azonban nem beolvadást jelent, mint az a „Vasárnap” esetében történt; mert a „Református Élet” továbbra is megmarad a maga keretei között; a „Kiáltó Szó” is meg fog jelenni régi címével, mint havi folyóirat. A kiadott hivatalos jelentés ezt mondja: „Ez a sajtó összekapcsolás a magyar reformátusság egyre szorosabb összekapcsolását és belső egységét is jelenti és munkálja.” A „Kiáltó Szó” szerkesztője László Dezső kolozsvári lelkipásztor, országgyűlési képviselő; a lapot Kolozsváron nyomják és adják ki. Előfizetési ára évi 6 pengő.

Távolsági házasságkötés és reverzális. Az igazságügy-miniszter 58,932—1942. sz. rendelete értelmében a gyermekek vallására vonatkozó megegyezés távolsági házasságkötésnél nem létesíthető. Ha a katonai parancsnok által felvett jegyzőkönyvben a gyermekek vallására vonatkozó kikötés van, az anyakönyvvezető a jegyzőkönyvet tartozik visszaküldeni a parancsnoknak ezen kikötés törlése végett. Magánértesülés szerint azonban mégis helyesnek látszik, hogyha az illető honvéd a haretéren a házasság megkötése előtt két tanú által láttamozott nyilatkozatot állít ki azon esetben, hogyha a házasságból születendő valamennyi gyermekét reformátusnak óhajtja. Megtörténhetik ugyanis, hogy később lesz majd olyan utólagos generális rendelkezés, amely az ilyen nyilatkozatot törvényes egységű hatállyal ruházza fel.

A lelkipásztorok, lelkészek háborús külön munkálatálmányának kiszolgáltatása tárgyában a Kormány által kiadott rendelet nem intézkedett és nem is intézkedhetett. A lelkipásztorok más módon nyernek kárpótlást, mégpedig korpótlékuknak 1943 január 1-től kezdődően *25%-os emelésével.

Budavár. Előbbi híradásunkban használtuk ezt a szót, hogy Budavár. Ezzel kapcsolatban két dologról emlékezzünk. Egyik az, hogy a múlt év őszén, ha nem csalódunk, Zala vármegye közgyűlésén indítvány tétetett arról, hogy Budapest nevét magyarosítsák meg Budavárra. Mert amennyire szívünkhez nőtt ősmagyar szó Buda, éppen annyira idegen ez a szó, hogy Pest... A másik dolog, amire emlékezzünk az, hogy a szláv nyelvekben teljesen jártas nagy nyelvésznünk a Pest szó értelmét magyarul így adta vissza: mészégőhely, vagy rövidebben: meszesgödör. —

Méltán bánthat bennünket, magyarokat az is, hogy Budapestet, a szó magánhangzóinak rendje szerint, a külföldiek állandóan összetévesztik Bukaresttel. — Végezetre (risum teneatis!) a szerbek úgy hívják Budapestet, hogy *Budimpesta*. . . Legfőbb ideje volna, hogy a Zala vármegye indítványához országos vonatkozásban minden törvényhatóság sürgősen csatlakozzék.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

21—1943. sz.

TÁRGY: Téli segélyakció.

KÖRLEVÉL.

Kormányzó urunk Hitvesének magas védnöksége alatt a hadbavonultak és elesettek hozzátartozóinak téli megsegélyezésére 1943 január hó 17—1943 február 7-ig országos gyűjtés indul meg, amely gyűjtés kizárólag *pénzadományokra* terjed ki.

Felhívom és felkérem a kebelbeli esperes és lelkipásztor urakat, hogy a gyűjtés ideje alatt találják meg a megfelelő alkalmat arra, hogy református magyar testvéreinket a téli segélyezés e hazafias és keresztyén kötelességükre nyomatókusan figyelmeztessék és magát a gyűjtőmunkát hivatali és társadalmi hatáskörben egyaránt a legnagyobb odaadással, példaadó magyar és testvéri lélekkel segítsék elő.

Debrecen, 1943 január 4.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

EMLEKEZTETŐ.

A Debreceni Protestáns Lap 1943. évi 12 pengő előfizetési díja a hátralékokkal együtt befizetendő.

Jogegység ügyében betérjesztendő jelentések határideje december 31-én lejárt. Tíz esperesi hivataltól jelentés még nem érkezett. (8123—1942.)

Iskolafenntartási terhek kimutatására kitűzött határidő december 20 volt. Az ügy rendkívül fontos és sürgős. Visszacsatolt területről elmaradt jelentéseket azonnal kérjük. (8000—1942.)

Zöldség- és főzéltermelésről november 15-ig kellett jelentést tenni. Hét esperesi hivatal és nyolc iskola jelentése hiányzik. (2617—1942.)

Tanítók VII. fizetési osztályba előléptetésére javaslatot határideje december 31-én lejárt. Öt esperesi hivatali javaslata nem érkezett be. Azonnal pótlendő. (8081—1942.)

Hitoktatók óradíj kimutatása január 15-re betérjesztendő. A határidő után érkezett kimutatásokat nem vehetjük figyelembe. (8080—1942.)

Segédlelkési kongruakimutató minden hónap első napján püspöki hivatalhoz terjesztendő fel az esperes urak által.

A Tiszántúli Református Egyházkerület
Püspöki Hivatala.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

8216—1942. sz.

TÁRGY: Régi konventi jegyzőkönyvek igénylése.

KÖRLEVÉL.

Az Egyetemes Konvent irattárában az 1882—1918. évekből többszáz példány konventi jegyzőkönyv áll rendelkezésre. Mielőtt ezeket a jegyzőkönyveket az Egyetemes Konvent kislejteznék, az egyes egyházi hatóságok irattárában lévő konventi jegyzőkönyvek netán hiányzó példányait *ingyenesen* készséggel rendelkezésre bocsátja a konventi iroda. Felhívom ezért a lelkipásztorokat, valamint az egyházmegye fő- és középiskolai levéltárak kezelőit, hogy az 1882—1918. évi konventi jegyzőkönyvekből hiányzó példányok megküldéséért forduljanak közvetlenül a Konventi Irodához (Budapest, XIV., Abonyi-út 21.). Az igénylés határideje 1943 január 31. napja. A bejelentett igénylések kielégítése a bejelentés sorrendjében a készlet erejéig tart.

Debrecenben, 1942 december 31.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1—1943. sz.

TÁRGY: Tanítóképzőintézetek ötödéves növendékeinek tanítói gyakorlatra bocsátása.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1942. december 2-án 33.200—1942. VKM. sz. a. kiadott rendeletével (megjelent a Hivatalos Közlöny 1942. évi december 1-i 23. számában) rendelkezett a tanítóképzőintézetek ötödéves növendékeinek tanítói gyakorlatra bocsátása tárgyában. E rendelet szerint a tanítói gyakorlatra bocsátást az ötödéves növendékek írásban előterjesztett kérésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendeli el. A miniszter úr a tanítói gyakorlatra bocsátottak nevét közvetlenül közli azzal a kir. tanfelügyelővel, akinek nevelési területén a növendék részére tanítói gyakorlatra kijelölt népiskola fekszik. A tanítói gyakorlatra bocsátott növendék állása elfoglalása napjától kezdve a helyettesítéssel ideiglenesen megbízott tanítói illetményeknek megfelelő járandóságot kapja. A tanítói gyakorlatra bocsátott növendék 1943. év szeptemberében tesz tanítóképesítő vizsgálatot.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium illetékes ügyosztályától nyert tájékoztatás szerint a rendelet hatálya a református tanítóképzőintézetekre is kiterjed s főleg a felekezeti iskoláknál mutatkozó tanítóihiány enyhítését célozza. A felekezeti iskoláknak jórésze ugyanis a hadbavonult tanítók helyettesítésével járó költségeket nem bírja viselni, mert hadbavonult tanítója részére

— minthogy az a polgári illetményt választotta — a tanítói helyi javadalmat köteles kiszolgáltatni. Emiatt túlnyomórészt a felekezeti iskolák azok, ahol a tanítás ezidőszere szünetel. A tanítói gyakorlatra bocsátandó tanítóképzőintézet növendékek kizárólag hadbavonult tanítók helyettesítésére vétetnek igénybe s díjazásukat a kultuszárca viseli.

Felhívom az iskolaszéki elnök urakat, hogy a hadbavonult református tanítóknak tanítói gyakorlatra bocsátott növendékekkel való helyettesítése érdekében igényüket az esperesi és püspöki hivatal útján jelentsék be a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnál.

Debrecen, 1943. január 4.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Pályázati hirdetmények

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a *Kiadóhivatal* címére (Debrecen, Kálvin-tér 17, Püspöki hivatal, Postafiók 65) kell beküldeni. Hirdetési díj millimétersoronként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

A Debreceni Protestáns Lap 1942. november 29., 34. számában meghirdetett *géresi kántortanítói* állás pályázati határidejét 1943. január 20-ig meghosszabbítjuk. *Presbiterium*.

A *karcagi* református iskolaszék pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett VII. sz. *férfitanítói* állásra. Az állás betöltése miniszteri engedélytől feltételezetten történik. Javadalom: törvényes lakbér, 30 százalékos egyházi hozzájárulás és államszegély. A fizetést teljes egészében az illetményhivatal fizeti. Kötelesség: a kijelölt osztály tanítása, belmissziói munkában segédkezés. A válaszbélyeggel ellátott kérvényhez mellékelni kell a szolgálati pragmatika 136. §-ában, továbbá az 1939. IV. törvények értelmében a VKM. 1172—1940. eln. sz. rendeletében előírt okmányokat. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő: 21 nap. *R. református*: Iskolaszék, Karcag.

A *nyüvedi* református iskola második tanítói állására pályázatot hirdetünk. Javadalom törvényszerű: évi 140 P készpénz és államszegély. Amíg megfelelő lakást építünk, törvényes lakáspénz. A pályázati kérelmek Református Lelkészi Hivatal, Nyüved (Bihar megye) címre küldendők. Határidő: január 24.

TARTALOM:

Molnár Gyula: A tanya problémája
Fejlesztés Endre: Tanyamisszió
Lukács László: Felelet Baráth Imre „Biblia és természet” című cikkére
Baráth Imre: Nyilatkozat
Hírek az egyházmegyékből — Irodalom — Halottaink — Krónika — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetmények — Hirdetések

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez

A Gáz

a legjobb, legolcsóbb, legtisztább a legkényelmesebb; a leggyorsabban kezelhető; melege pontosan szabályozható; számlaértéke egy hónappal későbbben fizetendő.

Fűzők, tűzhelyek, autogeyserek, fürdő- és fűtőkályhák olcsón kaphatók.

Díjtalán felvilágosítások, készülékek bemutatása, költségvetés.

BATTHYÁNYI-UTCA 17. SZ.
Telefon: 28-53. sz.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés

DEBRECEN

TELEFON: 20-06 és 15-48

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI, MEZŐGAZDASÁGI, HÁZTARTÁSI,
GÁZOLTALMI és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyűmölcsöztetés azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyóssít. Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával.

TELEFONOK:

Bank: 19-70. és 22-32. Terményosztály: 28-66. szám.

Papi palástot és süveget

a közismert, közkedvelt hivatalos O. R. L. E. palástokat jutányos áron készíti

Szenási Sándor

Hódmezővásárhely, Tavasz-u. 20. sz.

JÓ MINŐSÉG! PONTOS MUNKA! KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
Református iparos.

A „TAKARÉKOSSÁG” KERESKEDELMI RT.

kötelékébe tartozó cégek ma is változatlan feltételek mellett s zavartalanul állanak rendelkezésére mindazon mt. vásárlóknak, kik mindenkor pontos fizetményeik igazolására érvényes vásárlási utalvánnyal rendelkeznek!

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA
ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.
PÉCS, József-u. 30.

Fiókhely: Rákospalota, Pázmány-utca 72. sz.

Új orgonák, mindennemű javítás és átépítés. Kítűnő hangú harmóniumok. Méltányos feltételek, művészi kivitel.

